

Analyse Geweld tegen moslims

Opkomst Islamitische Staat wakkert islamofobie aan

STERRE LINDHOUT

Een varkenskop, vergezeld van nog wat rondslingerende ingewanden, voor de deur van een moskee in Oostenrijk. Drie aanslagen op Zweedse moskeeën in een week tijd. Er vielen geen doden. En vergeleken met de gruwelen die IS aanricht in Syrië en Irak lijken dit misschien speldenprikjes.

Toch is deze opeenstapeling van geweldsincidenten tegen moslims opvallend en zorgwekkend, vooral als je de door duizenden Duitsers bezochte protestmarsen van Pegida tegen de 'islamisering van het Avondland' meetelt. Een op de acht Duitsers zou bereid zijn mee te doen aan zo'n anti-moslimprotest, bleek vorige week uit een onderzoek.

Nemen de dreiging en het geweld tegen Europese moslims toe?

Dat valt niet zo hard te stellen, omdat er geen Europese cijfers over het aantal tegen moslims gerichte aanslagen of bedreigingen bestaan. Verschillende onderzoekers vermoeden wel degelijk dat er sprake is van een toename. En dat is ook niet verbazingwekkend, vindt Imran Awan, criminoloog aan de universiteit van Birmingham. 'De opkomst van IS en de dreiging die daarvan uitgaat, wakkert islamofobie aan.'

De angstaanjagende onthoofdingsfilmpjes van IS zijn immers voor iedereen toegankelijk. Veel Europeanen zijn bang dat de grote vluchtelingenstromen uit Syrië de jihad en de normen en waarden van het kalifaat naar hier zullen exporteren.

In dat licht lijkt het ook niet toevallig dat geweld tegen moslims nu juist in Duitsland en Zweden, de twee Europese landen die in het afgelopen jaar verreweg de meeste Syriërs opnamen, de kop opsteekt.

Het zou onzinnig zijn te ontkennen dat Europese landen een probleem met moslimextremisme hebben, zegt Aman. Hij refereert aan de moord op de soldaat Lee Rigby, die in mei 2013 in Londen werd onthoofd door moslimextremisten.

De moslimangst die de opmars van IS in Europa ontketent, is in veel

opzichten vergelijkbaar met de angstgolf die de westerse wereld overspoelde na de aanslagen op de Twin Towers in 2001. Maar de reactie is anders. Veel vaker dan toen lijkt de angst te worden omgezet in tegengeweld.

'Europese landen moeten dus ook erkennen dat er inmiddels een probleem is met geweld tegen moslims', zegt Awan.

Tell Mama, een Britse organisatie die geweld tegen moslims onderzoekt en in kaart brengt, constateerde na de moord op Rigby een grote toename van het aantal gewelddadige incidenten tegen moslims. De wetenschappelijke term voor zo'n geweldspiraal is 'cumulatief extremisme.'

Volgens Matthew Feldman, hoogleraar rechts extremisme aan de Teesside Universiteit in Middlesbrough (Engeland), zijn er twee hoofdverklaringen voor het toegenomen geweld tegen moslims.

De eerste is de opkomst van populistische partijen, die in de ruim dertien jaar die voorbij zijn gegaan sinds 11 september 2001 zich in bijna alle West-Europese landen van de marge naar het centrum van de politieke macht hebben gewerkt.

Met deze partijen is anti-moslimretoriek tot op zekere hoogte ingeburgerd. 'Voor die partijen is moslimhaat een van de grote gemene delers, zo niet de grootste, waarmee ze hun achterban exponentieel hebben doen groeien', zegt Feldman. 'Kijk naar Frankrijk, kijk naar Denemarken en naar de opmars die de relatief jonge Zweden Democraten maken.'

Deze partijen, maar ook populistische burgerinitiatieven als Pegida in Duitsland en Britain First, maken slim gebruik van sociale media, de andere grote verandering sinds 2001. Ze gebruiken Twitter en Facebook om ideeën te verspreiden, maar ook om mensen te mobiliseren.

Feldman wijst op websites als Gates of Vienna, een Twitteraccount dat zich sterk zegt te maken voor 'westers gedachtengoed', maar in de praktijk een forum is waar moslimhaat welig tiert. 'De site heeft een stuk of zes medewerkers', zegt Feldman. 'Maar het bereik is enorm.'

Aanslagen en hakenkruizen

Tussen Kerst en nieuwjaarsmorgen vonden er in Zweden drie aanslagen op moskeeën plaats: in Eskiltuna, Eslov en Uppsala. Bij de eerste aanslag raakten vijf mannen die in de moskee aan het bidden waren gewond.

Op Eerste Kerstdag werd voor en aan de deur van een moskee in de buurt van Wenen de kop en wat losse ingewanden van een varken gevonden.

Een in aanbouw zijnde moskee in het Duitse stadje Dormagen, in

Noordrijn-Westfalen werd op Tweede Kerstdag volgekalkt met hakenkruizen. De afgelopen twee jaar zijn er in Duitsland meer dan 80 moskees beklad of in brand gestoken.